g
އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ނަގައިދިނުމުގެ ގަވާއިދު
ތަޢާރުފު 1. މިއީ "އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު
"
ނަގައިދިނުމުގެ ގަވާއިދު އެވެ.
އަބުރާބެހުމުގެ 2. މިގަވާއިދުގެ ދަށުން މަދަނީ ދަޢުވާއެއްގެ ގޮތުގައި
ސަބަބުން ލިބޭ އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު
ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހޯދުމަށް ދަޢުވާކުރުމުގެ ޙައްޤު އަބުރާ ބެހެވުނު މީހާއަށް
ހޯދުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވެއެވެ.
އަބުރާބެހުމުގެ މާނަ 3. (ހ) އަބުރާބެހުމަކީ މީހެއްގެ ޤަދަރާއި ޢިއްޒަތް ނުވަތަ
ކަރާމާތް ނަގާލުން ނުވަތަ އެއިން ކަމަކަށް އުނިކަން
ދިނުމެވެ. ބުނެވިދިޔަ ކަންތަކުގެ ތެރެއިން ކަމެއްކުރީ،
ބުނާ ބަހަކުން، ނުވަތަ ލިޔާ ލިޔުމަކުން ނުވަތަ ކުރަހާ
ކުރެހުމަކުން ނުވަތަ ކުރާ ކަމަކުން ކަމުގައިވިޔަސް
އެކަމެއް ބެލޭނީ އަބުރާބެހުން ކަމުގައެވެ.
1

(ށ) މިމާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ، އަބުރާބެހުމުގެ
މާނައިގެ ތެރޭގައި ވަކި މީހަކަށް ނުވަތަ ފަރާތަކަށް
ނިސްބަތްކޮށް ދޮގު އެއްޗެއް ބުނުމުގެ ސަބަބުން،
ނުވަތަ މަޢުލޫމާތެއް ދިނުމުގެ ސަބަބުން ނުވަތަ އެފަދަ
އެއްޗެއް ދާއިމީ ސިފައެއްގައި އޮންނަ ނުވަތަ ހުންނަ
އެއްޗެއްގެ ޒަރިއްޔާއިން އަންގާ ދިނުމުގެ ސަބަބުން،
މުޖްތަމަޢުގައި އުޅޭ ސަލާމަތް ބުއްދި ހުރި ފަރުދުންގެ
ނަޒަރުގައި އެބަސް ރައްދުވި ފަރާތަށް ކުރަމުން އައި
ޤަދަރަށް އުނިކަމެއް އައުން ނުވަތަ މުޖްތަމަޢުގައި އުޅޭ
ސަލާމަތް ބުއްދި ހުރި ފަރުދުންގެ ހިތްތަކުގައި އެބަސް
ނިސްބަ ތްވި ފަރާތަށް ކުރަމުން އައި އިޙްތިރާމަށް ނުވަތަ
ދެކެއުޅޭ ގޮތަށް ހެޔޮނޫން ބަދަލެއް އައުން، ނުވަތަ
އެބަހުގެ ސަބަބުން ބަސް ނިސްބަތްވި ފަރާތެއް
މުޖްތަމަޢުން އެކަހެރިވުން ހިމެނެއެވެ.
އަބުރާބެހުމުގެ 4. (ހ) މިގަވާއިދުގައި މަދަނީ ދަޢުވާއެއް ކަމަށް
ސަބަބުން ލިބޭ ބަޔާންކޮށްފައިވާ، އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ
ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ނަގާދިނުމަކީ، ޤާނޫނުލްއުޤޫބާތުގައި
ނަގާދިނުމާއި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަބުރާބެހުމުގެ ކުށާއި މުޅިން ތަފާތު
އަބުރާބެހުމުގެ ކުށް ދެކަމެކެވެ.
(ށ) މަދަނީ ދަޢުވާއެއްގެ ތެރޭގައި އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން
ލިބޭ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ނަގާދިނުމަށް ނިންމުމަކީ
2

ޤާނޫނުލްއުޤޫބާތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަބުރާބެހުމުގެ
ކުށް ޘާބިތުކުރުމަށް ލިބޭ ބާރެއްކަމަކަށް ނުބެލެވޭނެއެވެ.
(ނ) އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު
ނަގާދިނުމުގައި ބަލާނީ ޖިނާއީ ކުށް ޘާބިތުކުރުމަށް ބަލާ
މިންގަނޑު ކަމަށްވާ، އެއްވެސް ޝައްކަކާ ނުލާ ކުރާ
ދަޢުވާ ޘާބިތުވުމަކަށް ނޫނެވެ. އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން
ލިބޭ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ނަގާދިނުމުގައި ބަލާނީ
ލިބިފައިވާ ހެއްކާއި ޤަރީނާއަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ބޮޑަށް
ބުރަވެވެނީ ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަށް ގެއްލުމުގެ ބަދަލު
ޙައްޤުވެއްޖެކަމަށް ނުވަތަ ނުވާކަ މަށެވެ. މިކަން
ޡާބިތުކުރުމަށްޓަކައި ބަލާނީ މަދަނީ މައްސަލަތައް
ޘާބިތުކުރުމަށް ބަލާ މިންގަނޑަށެވެ.
އަބުރާބެހެވޭ ގޮތްތައް 5. އަބުރާބެހެވޭ 2 ގޮތެއް ވެއެވެ. އެއީ؛
(ހ) ދާއިމީ ގޮތެއްގައި ދެމިއޮންނަ ނުވަތަ ދެމިހުންނަ
އެއްޗެއްގެ ޒަރިއްޔާއިން އަބުރާ ބެހުން.
(ށ) ދާއިމީ ގޮތެއްގައި ދެމިނުއޮންނަ އެއްޗެއްގެ ޒަރިއްޔާއިން
އަބުރާބެހުން.
ދާއިމީ ގޮތެއްގައި 6. ދާއިމީ ގޮތެއްގައި ދެމިއޮންނަ ނުވަތަ ދެމިހުންނަ
3

ދެމިއޮންނަ ނުވަތަ އެއްޗެއްގެ ޒަރިއްޔާއިން އަބުރާބެހުމުގެ ތެރޭގައި ލިޔާ
ދެމިހުންނަ އެއްޗެއްގެ ލިޔުން، ކުރެހުން، ތަޞްވީރު، ފިލްމު، ފޮޓޯ، ސްޓެޗޫ،
ޒަރިއްޔާއިން އަބުރާ މީހުންގޮތަށް ހަދާފައިހުންނަ ތަކެތި (އެފިޖީ)،
ބެހުން އިންޓަރނެޓް، ރޭޑިޔޯ އާއި ޓީވީ މެދުވެރިކޮށް
ބްރޯޑްކާސްޓްކުރާ ނުވަތަ ޓެލެކާސްޓްކުރާ ތަކެތި،
ސްޓޭޖް ޝޯ އަދި ޑްރާމާ މެދުވެރިކޮށް އަބުރާބެހުން
ހިމެނެއެވެ.
ދާއިމީ ގޮތެއްގައި 7. ދާއިމީ ގޮތެއްގައި ދެމިނުއޮންނަ އެއްޗެއްގެ ޒަރިއްޔާއިން
ދެމިނުއޮންނަ އަބުރާބެހުމުގެ ތެރޭގައި ދައްކާ ވަހަކައަކުން، ނުވަތަ
އެއްޗެއްގެ ޒަރިއްޔާއިން ބުނާ ބަހަކުން، ނުވަތަ ދޭ މަޢުލޫމާތަކުން، ނުވަތަ ކުރާ
އަބުރާބެހުން އިޝާރާތަކުން، ނުވަތަ ކުރާ ހަރަކާތަކުން އަބުރާބެހޭ
ބެހުން ހިމެނެއެވެ.
ބުނާ ބަހަކީ ނުވަތަ ދޭ 8. ބުނާ ބަހަކީ ނުވަތަ ދޭމަޢުލޫމާތަކީ ނުވަތަ ކުރާ ޢަމަލަކީ
މަޢުލޫމާތަކީ ދަޢުވާކުރާ އަބުރާ ބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބުނު ގެއްލުމުގެ ބަދަލު
ފަރާތުގެ ހޯދައިދިނުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ ފަރާތުގެ އަބުރާ ބެހެވޭފަދަ
އަބުރާބެހެވޭފަދަ ބަހެއް ކަމެއްހިގައިފިކަން ނުވަތަ ނޫންކަން ދެނެގަންނާނީ
ނުވަތަ މަޢުލޫމާތެއްކަން ޙާލަތަށާއި ކަން ހިނގިގޮތަށް ބަލާފައެވެ.
ބެލުން
އަބުރާ ބެހުމުގެ ބަދަލު 9. މިގަވާއިދުގެ ދަށުން އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ
ނަގައިދިނުމުގައި ގެއްލުމަށް ބަދަލު ނަގައިދިނުމުގައި ތިރީގައި
4

ރިޢާޔަތް ކުރަންޖެހޭ ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ.
ކަންތައްތައް
(ހ) ބުނެފައިވާ ބަހަކީ ނުވަތަ ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތަކީ ނުވަތަ
ކޮށްފައިވާ ޢަމަލަކީ އަބުރާބެހެވޭފަދަ ބަހެއް ނުވަތަ
މަޢުލޫމާތެއްކަން ނުވަތަ ނޫންކަން.
(ށ) ބުނެފައިވާ ބަހަކީ ނުވަތަ ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތަކީ ނުވަތަ
ކޮށްފައިވާ ޢަމަލަކީ އެއިން ކަމެއްގައި ދަޢުވާކުރާ
ފަރާތުގެ އަބުރަށް ގެއްލުމެއް ދިނުމުގެ ގޮތުން
ބުނެފައިވާ ބަހެއް ނުވަ ތަ ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތެއް ނުވަތަ
ކޮށްފައިވާ ޢަމަލެއްކަން ނުވަތަ ނޫންކަން.
(ނ) ބުނެފައިވާ ބަހަކީ ނުވަތަ ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތަކީ ނުވަތަ
ކޮށްފައިވާ ޢަމަލަކީ ޢާންމު މަޞްލަޙަތު ހިމެނޭ،
ޢާންމުންނަށް މުހިންމު މަޢުލޫމާތެއްކަން ނުވަތަ
ނޫންކަން.
(ރ) ބަސް ބުނެފައިވާ ނުވަތަ މަޢުލޫމާތު ދީފައިވާ ނުވަތަ
ޢަމަލު ހިންގާފައިވާ ޙާލަތާއި ތަން.
(ބ) އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަށް ގެއްލުމެއް
ލިބިފައިވާނަމަ، އެލިބުނު ގެއްލުމަކީ ދަޢުވާ ލިބޭ
5

ފަރާތުން ބުނެފައިވާ ބަހެއް ނުވަތަ ދީފައިވާ
މަޢުލޫމާތެއް ނުވަތަ ކޮށްފައިވާ ޢަމަލެއްގެ ސަބަބުން
ލިބިފައިވާ ގެއްލުމެއްކަން ނުވަތަ ނޫންކަން.
އަބުރާ ބެހުމުގެ ބަދަލު 10 . އަބުރާ ބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ ގެއްލުމަކަށް ބަދަލު
ނަގާދިނުމުގައި ނަގައިދެވޭނީ ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ބުނެފައިވާ ބަހުގައި
ހިމެނެންވާ ބައިތައް ނުވަތަ ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުގައި ނުވަތަ ކޮށްފައިވާ
ޢަމަލުގައި ތިރީގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ސިފަތައް
ހުރިނަމައެވެ.
(ހ) ބުނެފައިވާ ބަހަކީ ނުވަތަ ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތަކީ ދޮގު
ބަހެއް ނުވަ ތަ ދޮގު މަޢުލޫމާތަކަށް ވުން.
(ށ) ބުނެފައިވާ ބަހަކީ ނުވަތަ ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތަކީ
ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަށް ނިސްބަތްވާ ކަމަކަށް ނުވަތަ
މަޢުލޫމާތަކަށްވުން.
(ނ) ބުނެފައިވާ ބަހަކީ ނުވަތަ ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތަކީ
ޢާންމުކޮށްފައިވާ އެއްޗަކަށްވުން.
(ރ) ބުނެފައިވާ ބަހުގެ ނުވަތަ ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުގެ
ސަބަބުން ގެއްލުމެއްލިބިފައިވުން.
6

ބުނެފައިވާ ބަހަކީ 11 . (ހ) އަބުރާ ބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބުނު ގެއްލުމުގެ ބަދަލު
ނުވަތަ ދީފައިވާ ހޯދައިދިނުމަށް އެދި ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައިގައި،
މަޢުލޫމާތަކީ ދޮގު ބަހެއް ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތް ބުނެފައިވާ ބަހަކީ ނުވަތަ ދީފައިވާ
ނުވަތަ މަޢުލޫމާތަކަށް މަޢުލޫމާތަކީ ދޮގު ބަހެއް ނުވަތަ މަޢުލޫމާތަކަށް
ވުން ވާންވާނެއެވެ.
(ށ))1(މިމާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން،
ބުނާ ބަހަކީ ނުވަތަ ދޭމަޢުލޫމާތަކީ ދަޢުވާ ކުރާފަރާތުގެ
އަބުރަށް ކިތަންމެ ގެއްލުން ކުރުވަނިވި ބަހެއް ނުވަތަ
މަޢުލޫމާތެއް ކަމުގައިވީނަމަވެސް، އެބަހަކީ ނުވަތަ
އެމަޢުލޫމާތަކީ ތެދު މަޢުލޫމާތަކަށްވާނަމަ، އަބުރާ ބެހުނީ
ކަމަކަށް ނުބެލެވޭނެއެވެ.
(2) މިމާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން،
ބުނެފައިވާ ބަހަކީ ނުވަތަ ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތަކީ
އަބުރާބެހެވޭފަދަ ބަހެއް ނުވަތަ މަޢުލޫމާތަކަށްވުމުގެ
އިތުރުން، އެބުނި ބަހެއް ނުވަތަ ދިން މަޢުލޫމާތަކީ،
އޭގެ ސަބަބުން ސަލާމަތް ބުއްދި ހުރި މުކައްލަފެއްގެ
ނަޒަރުގައި އެބަސް ރައްދުވިފަރާތާމެދު ޢާންމުގޮތެއްގައި
ކުރަމުން އައި ޤަދަރަށް އުނިކަމެއް އަންނަފަދަ
އިހާނެތި ބަހަކަށް ނުވަތަ މަޢުލޫމާތަކަށް ވާންވާނެއެވެ.
ނުވަތަ އެބުނި ބަހުގެ ނުވަތަ ދިން މަޢުލޫމާތުގެ
ސަބަބުން އެކަން ރައްދުވިފަރާތަށް މުޖްތަމަޢުގައި އަބުރާ
7

ބެހުމުން ލިބުނު ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހޯދައިދިނުން އެދި
ދަޢުވާ ކުރާފަރާތުގެ އަބުރަށް އުނިކަމެއް އައިސްފައި
ވާންވާނެއެވެ.
ބުނެފައިވާ ބަހަކީ 12 . ބުނެފައިވާ ބަހަކީ ނުވަތަ ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތަކީ
ނުވަތަ ދީފައިވާ ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަށް ސީދާގޮތެއްގައި ނިސްބަތްވާ
މަޢުލޫމާތަކީ ދަޢުވާކުރާ ބަހަކަށް ނުވަތަ މަޢުލޫމާތަކަށް ވާންވާނެއެވެ.
ފަރާތަށް ނިސްބަތްވާ
އެއްޗަކަށްވުން
(ހ) މިމާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން، ބުނާ
ބަހެއް ނުވަތަ ދޭ މަޢުލޫމާތެއް ރައްދުވަނީ އަބުރާ
ބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބުނު ގެއްލުމުގެ ބަދަލު
ހޯދުމަށްއެދި ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަށް ބަލާއިރު، ދަޢުވާކުރާ
ފަރާތުގެ ނަން ނުވަތަ ފޮޓޯ ބޭނުން ކުރެވިފައިވާނަމަ
ބެލޭނީ، އެބަސް ނުވަތަ މަޢުލޫމާތު ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަށް
ނިސްބަތްވާކަމުގައެވެ.
(ށ) މިމާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް ބަހެއް
ބުނުމުގައި ނުވަތަ މަޢުލޫމާތެއް ދިނުމުގައި ދަޢުވާ
ކުރާފަރާތުގެ ނަން ނުވަތަ ފޮޓޯ ބޭނުން ކޮށްފައި ނުވި
ނަމަވެސް، ބޭނުންކުރެވިފައިވާ ބަސްތަކުން
އެއިޝާރާތްކުރަނީ ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަށްކަން ސަލާމަތް
8

ބުއްދިއަށް ޤަބޫލުކުރެވޭނެނަމަ، ބަލާނީ ދަޢުވާކުރާ
ފަރާތަށް މުޚާތަބުކުރެވޭ ބަހެއްކަމުގައެވެ.
(ނ) ބުނާ ބަސް ނުވަތަ ދޭމަޢުލޫމާތު އަމާޒުކުރެވިފައިވަނީ
ވުޖޫދުގައި ނުވާ ފަރާތަކަށް ކަމުގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާނަމަ، ނުވަތަ ދަޢުވާކުރާ ފަރާތް ނޫން
އެހެ ންފަރާތަކާ މެދުގައި ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ނަމަވެސް، ބޭނުންކުރެވިފައިވާ ބަސްތަކުން
އެއިޝާރާތްކުރަނީ ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަށްކަން ސަލާމަތް
ބުއްދިއަށް ޤަބޫލުކުރެވޭނެނަމަ، ބަލާނީ ދަޢުވާކުރާ
ފަރާތަށް މުޚާތަބުކުރެވޭ ބަހެއްކަމުގައެވެ.
ބުނެފައިވާ ބަހަކީ 13. ބުނެފައިވާ ބަހަކީ ނުވަތަ ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތަކީ
ނުވަތަ ދީފައިވާ ޢާންމުކޮށްފައިވާ އެއްޗަކަށް ވާންވާނެއެވެ.
މަޢުލޫމާތަކީ
ޢާންމުކޮށްފައިވާ
އެއްޗަކަށްވުން
(ހ) މިމާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ބުނެފައިވާ
ބަސް ނުވަތަ ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތު، ޢާންމުކޮށްފައިވާ
ކަމަށް ބަލާނީ، އެބަސް ބުނީ ނުވަތަ މަޢުލޫމާތުދިނީ
ދަޢުވާ ކުރާ ފަރާތް ފިޔަވާ އެހެން ފަރާތެއްގެ ގާތުގައި
ނުވަތަ ޙާޟިރުގައި ކަމުގައި ވާނަމައެވެ.
9

(ށ) އިންޓަރނެޓާއި ނޫސް މަޖައްލާތަކުގައި ޝާއިޢުކުރާ
ލިޔުންތަކަށާއި ރޭޑިޔޯ އާއި ޓީވީން ބްރޯޑްކާސްޓްކުރާ
ނުވަތަ ޓެލެކާސްޓްކުރާ މަޢުލޫމާތާއި، އެހެނިހެން
ލިޔެކިޔުން އަދި ކިޔާ ލަވަ އަންބާފަދަ ތަކެތި ހިމެނެނީ
މިމާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާފަދަ ޢާންމުކޮށްފައިވާ
އެއްޗެތީގެ ތެރޭގައެވެ.
(ނ) ބުނި ބަހަކީ ނުވަތަ ދިން މަޢުލޫމާތަކީ ޢާންމު ކުރުމުގެ
ނިޔަތުގައި ބުނެފައިވާ ބަހެއް ނުވަތަ ދީފައިވާ
މަޢުލޫމާތެއް ނޫންކަން ޘާބިތުވެއްޖެނަމަ، މިމާއްދާގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އެބަސް ނުވަތަ
މަޢުލޫމާތު ޢާންމުކުރީ ކަމަކަށް ނުބެލެވޭނެއެވެ.
(ރ) މިމާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ގޮތާ ޚިލާފަށް، ތިންވަނަ
ފަރާތަކަށް އެމަޢުލޫމާތު ލިބިދާނެކަމަށް ސަލާމަތް
ބުއްދިއަށް ޤަބޫލުކުރެވޭނެނަމަ، ބެލޭނީ މަޢުލޫމާތު
ޢާންމުކުރީ ކަމުގައެވެ.
(ބ) ލިޔުމެއް ޕްރިންޓް ކުރެވިފައިވާނަމަ، އެމަޢުލޫމާތު
ޢާންމު ކުރިކަމުގެ ޒިންމާ އުފުލަން ޖެހެނީ ހަމައެކަނި
އެމަޢުލޫމާތު ދިންފަރާތް ނުވަތަ ލިޔުނު ފަރާތެއްނޫނެވެ.
މިފަދަ ޙާލަތެއްގައި މިގަވާއިދުގެ ދަށުން، އެލިޔުމެއް
10

ޗާޕުކުރާ، ވިއްކާ، ބަހާ، ނުވަތަ ފެންނަގޮތަށް ބަހައްޓާ
ފަރާތްތަކުންވެސް ޒިންމާ ވާންޖެހޭނެއެވެ.
(ޅ) އިންޓަނެޓްގައި ފޮޓޯއެއް، ވާހަކައެއް ނުވަތަ މަޢުލޫމާތެއް
ޖަހައިފިނަމަ، މިމާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން
މަޢުލޫމާތު ޢާންމުކޮށް ފެތުރީކަމުގައި ބެލޭނެއެވެ.
(ކ) ބުނެފައިވާ ބަހަކީ ނުވަތަ ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތަކީ
މިމާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން
ޢާންމުވެފައިވާ މަޢުލޫމާތެއް ނަމަވެސް، އެމަޢުލޫމާތު
އި ތުރު ފަރާތަކަށް ފޯރުކޮށްދޭ ކޮންމެ ފަހަރަކީ
އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު
ހޯދައިދިނުމަށް އެދި ހުށަހެޅިދާނެ ފަހަރެކެވެ.
ބުނެފައިވާ ބަހުގެ 14. (ހ) އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބުނު ގެއްލުމުގެ ބަދަލު
ނުވަތަ ދީފައިވާ ހޯދުމަށް އެދި ދަޢުވާ ކުރާއިރު، އެބުނެފައިވާ ބަހެއް
މަޢުލޫމާތުގެ ސަބަބުން ނުވަތަ ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތެއްގެ ސަބަބުން ދަޢުވާ ކުރާ
ގެއްލުން ވުން ފަރާތަށް ގެ އްލުންވެފައި ވާންވާނެއެވެ.
(ށ) ދާއިމީ ގޮތެއްގައި ދެމިއޮންނަ ނުވަތަ ދެމިހުންނަ
އެއްޗެއްގެ ޒަރިއްޔާއިން އަބުރާ ބެހުމުގެ ސަބަބުން
ލިބުނު ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހޯދާދިނުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ
މައްސަލަތަކުގައި، އެބުނި އެއްޗެއް ނުވަތަ ދިން
11

މަޢުލޫމާތެއްގެ ސަބަބުން އަބުރު ގެއްލުނުކަން އިތުރަށް
ޘާބިތުކޮށްދޭކަށް ލާޒިމެއް ނޫނެވެ.
ދަޢުވާ ރައްދުވާ 15. (ހ) އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބުނު ގެއްލުމުގެ ބަދަލު
ފަރާތްތައް ހޯދުމަށް އެދި ދަޢުވާ ކުރާއިރު ދަޢުވާކުރެވޭނީ، އެބަހެއް
ބުނި ނުވަތަ އެމަޢުލޫމާތެއް ދިން ނުވަތަ އެޢަމަލެއް
ހިންގި ފަރާތަކާ މެދުގައެވެ.
(ށ) މިމާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަރާތްތަކުގެ
އިތުރުން، ލިޔުމެއް ނުވަތަ ތަސްވީރެއް ޗާޕުކޮށް ނުވަތަ
އިންޓަރނެޓުގައި ޢާންމު ކުރެވިފައިވާނަމަ، އެމަޢުލޫމާތު
ދިންފަރާތް ނުވަތަ ލިޔުނު ފަރާތުގެ އިތުރުން އެލިޔުމެއް
ޗާޕުކުރާ، ވިއްކާ، ބަހާ، ފެންނަގޮތަށް ބަހައްޓާ
ފަރާތްތަކާމެދުވެސް ދަޢުވާ އުފުލިދާނެއެވެ.
(ނ) މިމާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ފަރާތްތަކުގެ އިތުރުން، އަބުރާބެހެވޭފަދަ ޢަމަލެއް ހިންގި
ފަރާތެއް އެނގެން ނެތް ޙާލަތްތަކުގައި، އެފަދަ
މަޢުލޫމާތެއް ޝާއިޢުކޮށްފައިވާ ފޮތް، މަޖައްލާ، ނޫސް
ފަދަ ތަކެތި، ނުވަތަ އިންޓަރނެޓް ސައިޓް
ދެމެހެއްޓުމަށް އެހީވެދޭ، ނުވަތަ ސްޕޮންސަރކުރާ
ފަރާތްތަކާމެދު ދަޢުވާ އުފުލިދާނެއެވެ.
12

(ރ) އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބުނު ގެއްލުމުގެ ބަދަލު
ހޯދުމަށް އެދި ދަޢުވާ ކޮށްފައިވަނީ، މިމާއްދާގެ (ހ)
ގައި ބުނެފައިވާ ފަރާތެއް ފިޔަވައި އެހެން
ފަރާތަކާމެދު ނަމަ، އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބުނު
ގެއްލުމަށް އެފަރާތަކުން ދޭންޖެހޭ ބަދަލު
ކަނޑައެޅުމުގައި އެމައްސަލައަކާ ގޫޅޭގޮތުން އެފަރާތުގެ
ޒިންމާއަށާއި، އުފުލަންޖެހޭ މަސްއޫލިއްޔަތަށާއި،
ކަންހިންގާފައާިވޮގަތަށް ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ.
ދަޢުވާ ކުރެވޭ 16. އަބުރާ ބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު
ފަރާތްތައް ހޯދުމުގެ ދަޢުވާ ކުރެވޭނީ ބުނި ބަހެއް ނުވަތަ ދިން
މަޢުލޫމާތެއްގެ ސަބަބުން އެމީހެއް ނުވަތަ އެފަރާތެއްގެ
އަބުރަށް އެއްވެސް އުނިކަމެއް އައިސްފާވާ މީހެއް
ނުވަތަ ފަރާތަކަށެވެ.
ދަޢުވާ ނުކުރެވޭ 17. (ހ) އަބުރާ ބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު
ފަރާތްތައް ހޯދުމަށް އެދި ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަރާތްތަކަކަށް
ދަޢުވާއެއް ނުކުރެވޭނެއެވެ.
(1) ސަރުކާރުގެ އެކި މުވައްސަސާތައް.
(2) މުސްތަޤިއްލު އިދާރާ، ކޮމެޓީ އަދި ކޮމިޝަންތައް.
13

(3) ސިޔާސީ ޕާޓީތައް.
(4) ދިމިޤްރާތީ ގޮތުން ހޮވިފައިވާ، ޢާންމުކޮށް
ރައްޔިތުންނާގުޅޭ ކަންކަން ނިންމާ އެކިއެކި ކޮމެޓީ
ނުވަތަ އިދާރާތައް.
(ށ) މިމާއްދާގެ (ހ) ގެ)4(ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ދިމިޤްރާތީ ގޮތުން ހޮވިފައިވާ، ޢާންމުކޮށް
ރައްޔިތުންނާގުޅޭ ކަންކަން ނިންމާ އެކިއެކި ކޮމެޓީ
ނުވަތަ އިދާރާ ތަކުގެ ތެރޭގައި ވަކި ޚާއްޞަ ކަންކަމަށް
އަމިއްލަ ފަރާތްތަކުން އުފައްދާފައި ހުންނަ ކޮމެޓީ،
އިދާރާ، ޖަމްޢިއްޔާ، ޖަމާޢަތް އަދި ކުލަބުތަކެއް
ނުހިމެނެއެވެ.
މަރުވެފައިވާ މީހެއްގެ 18 . (ހ) މަރުވެފައިވާ މީހެއްގެ އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ
ބަދަލުގައި ދަޢުވާކުރުން ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހޯދުމުގެ ދަޢުވާ ކުރެވޭނީ މި މާއްދާގެ
(ށ) ގައިވާ ފަރާތްތަކަށް އެކަންޏެވެ.
(ށ) މަރުވެފައިވާ ފަރާތަކީ ދަޢުވާ ކުރާ ފަރާތުގެ ތިމާގެ
މީހަކަށް ވެފައި، މަރުވެފައިވާ މީހާގެ އަބުރާ ބެހުމުގެ
ސަބަބުން ދަޢުވާ ކުރާ ފަރާތުގެ އަބުރަށްވެސް
އުނިކަމެއް އައިސްފައިވާނަމަ، އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން
ލިބޭ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހޯދުމުގެ ދަޢުވާ ކުރެވިދާނެއެވެ.
14

(ނ) މިގަވާއިދުގައި ތިމާގެ މީހުން ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ
ދަޢުވާ ކުރާ ފަރާތުގެ އަނބިމީހާ، ފިރިމީހާ، މަންމަ،
ބައްޕަ އަދި ދަރިންނަށެވެ.
އަބުރާބެހުމުގެ 19. އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު
ސަބަބުން ލިބޭ ހޯދުމުގެ ދަޢުވާއެއް ރައްދުވާ ފަރާތަކަށް ތިރީގައިވާ
ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ދިފާޢުތަކުން ދިފާޢެއް ނުވަތަ ދިފާޢުތަކެއް
ހޯދުމަށް ކުރާ ބޭނުންކުރެވިދާނެއެވެ.
ދަޢުވާގައި ބޭނުން
ކުރެވިދާނެ ދިފާޢުތައް
(ހ) ބުނެފައިވާ ބަސް ނުވަތަ ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތަކީ ތެދު
ބަހެއް ނުވަތަ ތެދު މަޢުލޫމާތަކަށްވުމުގެ ދިފާޢު.
(ށ) ބުނެފައިވާ ބަސް ނުވަތަ ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތަކީ
ޢާންމުންނަށް މުހިންމު މަޢުލޫމާތަކަށްވުމުގެ ދިފާޢު.
(ފުނ) ރިހަމަ އިމްތިޔާޒުގެ ދިފާޢު.
(ޝަރ) ރުޠުތަކާއެކު ދެވޭ އިމްތިޔާޒުގެ ދިފާޢު.
(ނޭބ) ނގި މަޢުލޫމާތު ޢާންމުކުރުމުގެ ދިފާޢު.
15

(ޅ) ނޫހުގެ މަސްއޫލުވެރި ފަރާތަށް ނުވަތަ އެޑިޓަރަށް
ލިބިގެންވާ ދިފާޢު
(ރުކ) ހުމުގައި ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތަކަށްވުމުގެ ދިފާޢު.
ބުނެފައިވާ ބަސް 20. ބުނެފައިވާ ބަސް ނުވަތަ ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތަކީ ތެދު
ނުވަތަ ދީފައިވާ ބަހެއް ނުވަތަ ތެދު މަޢުލޫމާތެއްކަން ދަޢުވާ ލިބޭ
މަޢުލޫމާތަކީ ތެދު ފަރާތުން ޘާބިތުކޮށްދީފިނަމަ، އެކަން ދިފާޢެއްގެ ގޮތުގައި
މަޢުލޫމާތަކަށްވުމުގެ ބޭނުންކުރެވިދާނެއެވެ.
ދިފާޢު
ބުނެފައިވާ ބަސް 21. (ހ) މިގަވާއިދުގެ 20 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ނުވަތަ ދީފައިވާ ދިފާޢު ބޭނުންކުރުމުގައި، ޖުމްލަ ގޮތެއްގައި ބުނެފައިވާ
މަޢުލޫމާތުގެ ތެދުކަމުގެ ބަހުގެ ނުވަތަ ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުގެ ތެދުކަން ދަޢުވާލިބޭ
ތަފްޞީލު ބޭނުންކުރުން ފަރާތުން ކޯޓަށް ޘާބިތުކޮށްދެވޭނަމަ، ބުނި ބަހުގެ ނުވަތަ
ދިން މަޢުލޫމާތުގެ ހުރިހާ ތަފްޞީލަކީ ތެދުކަން
ޘާބިތުކޮށްދޭކަށް ނުޖެހޭނެއެވެ.
(ށ) މިމާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދަ ތަފްޞީލަކީ
އޭގެ ސަބަބުން ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަށް އިތުރު މާލީ
ގެއްލުމެއް ލިބޭ ތަފްޞީލެއް ކަމުގައިވާނަމަ، މިދިފާޢުގެ
ބޭނުން ހިފުމަށްޓަކައި އެތަފްޞީލުގެ ތެދުކަން ކޯޓަށް
16

ޘާބިތުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.
ބުނެފައިވާ ބަސް 22. ބުނެފައިވާ ބަސް ނުވަތަ ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތަކީ
ނުވަތަ ދީފައިވާ ޢާންމުންނަށް މުހިންމު މަޢުލޫމާތަކަށްވުމުގެ ދިފާޢު
މަޢުލޫމާތަކީ ބޭނުންކުރުމަށްޓަކައި، އެބުނި ބަހަކީ ނުވަތަ ދީފައިވާ
ޢާންމުންނަށް މުހިންމު މަޢުލޫ މާތަކީ ކަން ހިނގާފައިވާގޮތް އޮޅުން ފިލުވުމަށް
މަޢުލޫމާތަކަށްވުމުގެ އެކަށޭނަ މަސައްކަތެއް ކުރުމަށްފަހު ދީފައިވާ
ދިފާޢު މަޢުލޫމާތެއްކަން އަދި އެމަޢުލޫމާތަކީ ޢާންމުންނާ
ހަމައަށް ފޯރުކޮށްދިނުން މުހިންމު މަޢުލޫމާތެއްކަން
ކޯޓަށް ޘާބިތުކޮށް ދޭންޖެހޭނެއެވެ.
ބުނެފައިވާ ބަސް 23. މިގަވާއިދުގެ 22 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ނުވަތަ ދީފައިވާ ދިފާޢު ބޭނުންކުރުމުގައި ބަލާނީ ތިރީގައި
މަޢުލޫމާތަކީ ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމަށެވެ.
ޢާންމުންނަށް މުހިންމު
މަޢުލޫމާތަކަށްވުމުގެ
ދިފާޢު ބޭ ނުންކުރާނެ
އުޞޫލު
(ހ) އެބުނި ބަހަކީ ނުވަތަ ދިން މަޢުލޫމާތަކީ ޢާންމުންނަށް
އެމަޢުލޫމާތެއްގެ ސަބަބުން ސީދާ ނުވަތަ ނުސީދާކޮށް
ނަމަވެސް އަސަރުކުރާ ނުވަތަ އަސަރު ކޮށްފައިވާ
ނުވަތަ ކޮށްފާނެފަދަ މަޢުލޫމާތެއްކަން.
17

(ށ) އެބުނި ބަހަކީ ނުވަތަ ދިން މަޢުލޫމާތަކީ ކަން
ހިނގާފައިވާގޮތް އޮޅުން ފިލުވުމަށް އެކަށީގެންވާ
މަސައްކަތެއް ކުރުމަށްފަހު ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތެއްކަން.
ބުނެފައިވާ ބަސް 24. މިގަވާއިދުގެ 22 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ނުވަތަ ދީފައިވާ ދިފާޢު ޘާބިތުވޭތޯ ބެލުމުގައި ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
މަޢުލޫމާތަކީ ކަންކަމަށް ކޯޓުން ރިޢާޔަތް ކުރަންވާނެއެވެ.
ޢާންމުންނަށް މުހިންމު
މަޢުލޫމާތަކަށްވުމުގެ
ދިފާޢު ޘާބިތުވޭތޯ
ބެލުމުގައި ކޯޓުން
ރިޢާޔަތް ކުރަންޖެހޭ
ކަންތައްތައް
(ހ) ބުނެފައިވާ ބަހަކީ ނުވަތަ ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތަކީ
ޢާންމުންނަށް މުހިންމު، އަދި އެމަޢުލޫމާތަކުން
ޢާންމުންނަށް ސީދާ ނުވަތަ ނުސީދާ ގޮތުން ނަމަވެސް
އަސަ ރުކުރާ، ނުވަތަ އަސަރު ކޮށްފައިވާ ނުވަތަ
ކޮށްފާނެފަދަ މަޢުލޫމާތަކަށްވުން.
(ށ) ބުނެފައިވާ ބަހަކީ ނުވަތަ ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތަކީ
ކަންހިނގި ގޮތާމެދު ދަޢުވާ ލިބޭފަރާތް ދެކޭގޮތުގެ
18

މައްޗަށް ތެދަށް ބުނެފައިވާ ބަހެއް ނުވަތަ ދީފައިވާ
މަޢުލޫމާތަކަށް ނުވަތަ އިމްތިޔާޒުލިބިފައިވާ މައުލޫމާތެއް
ކަމުގައިވުން.
(ނ) ބުނެފައިވާ ބަހަކީ ނުވަތަ ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތަކީ
ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން އެއްވެސް ނުބައި ނިޔަތެއްނެތި
ބުނެފައިވާ ބަހެއް ނުވަތަ ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތަކަށްވުން.
ފުރިހަމަ އިމްތިޔާޒުގެ 25 . ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތްތަކަކީ އަބުރާ ބެހެވޭފަދަ
ދިފާޢު އަދި އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު
ހޯދުމަށް ދަޢުވާކުރެވޭފަދަ ބަހެއް ބުނެފައިވީނަމަވެސް
ނުވަތަ މަޢުލޫމާތެއް ދީފައިވީނަމަވެސް އެކަމާމެދު ދަޢުވާ
ނުކުރެވޭ، ފުރިހަމަ އިމްތިޔާޒު ލިބިގެންވާ
ޙާލަތްތަކެކެވެ.
(ހ) ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި ނުވަތަ ރައްޔިތުންގެ ޚާއްޞަ
މަޖިލީހުގައި އެއިން މަޖިލީހެއްގެ މެމްބަރަކު ދައްކާ
ވާހަކައާއި، އެއިން މަޖިލީހެއްގެ ޔައުމިއްޔާއެއްގައި
ނުވަތަ ރިޕޯޓެއް ގައި ލިޔެވިފައިވާ ވާހަކަ.
(ށ) ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ނުވަތަ ރައްޔިތުންގެ ޚާއްޞަ
މަޖިލީހުގެ ޔައުމިއްޔާއެއްގައި ނުވަތަ ރިޕޯޓެއްގައި
ލިޔެވިފައިވާ ވާހަކައާއި، އެފަދަ ޔައުމިއްޔާއެއް ނުވަތަ
19

ރިޕޯޓެއް ތިންވަނަ ފަރާތަކުން ނަކަލުކޮށް
ޝާއިޢުކުރުން.
(ނ) ހިންގުމުގެ މަޤާމުތަކުގައި ތިބޭ ފަރާތްތަކުން އެފަރާތުގެ
މަޤާމުގެ ހައިސިއްޔަތުން ބުނާ ބަސް ނުވަތަ
ދޭމަޢުލޫމާތު.
(ރ) ދެމަފިރިއަކު އެކަނި ތިބެ، އެކަކު އަނެކަކު ގާތު
ތިންވަނަ ފަރާތަކާ ބެހޭގޮތުން ބުނާ ބަސް ނުވަތަ
ދޭމަޢުލޫމާތު.
(ބ) ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި، މައްސަލައާ ގުޅިގެން
ފަނޑިޔާރުންނާއި، ހެކިންނާއި، ވަކީލުން ނުވަތަ
މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ފަރާތްތަކުން ދައްކާ ވާހަކަ.
(ޅ) ޤާނޫނަކުން ބާރުލިބިގެން، ނުވަތަ ސަރުކާރުގެ
ހުއްދައެއްގެ ދަށުން ތަޙްޤީޤެއް ހިންގުމަށްޓަކައި، ނުވަތަ
ކަމެއް ބެލުމަށްޓަކައި ޢައްޔަންކުރެވޭ މީހަކު ނުވަތަ
ބަޔަކު، އެ ކަން ތަޙްޤީޤު ކުރުމަށްފަހު ނުވަތަ
ބެލުމަށްފަހު، ހާމަކުރާ ރިޕޯޓް.
ހުއްދަ ޙާލަތެއްގައި 26. (ހ) ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަ ތްތަކަކީ މިގަވާއިދުގެ
ބުނާ އެއްޗެހި ދަށުން ދަޢުވާ ނުކުރެވޭނެ، ހުއްދަ ޙާލަތްތަކެކެވެ.
20

(1) މީހެއްގެ މައްޗަށް ބާރުފޯރުވޭފަދަ މީހަކު، ޢަމަލުކުރި
ގޮތާމެދު ހިތްހަމަނުޖެހިގެން، އެ ކަމާ ގުޅޭގޮތުން،
ހެޔޮނިޔަތުގައި އެމީހެއްގެ ނުފޫޒު ފޯރުވޭ
ދާއިރާގެތެރޭގައި، ބުނަންޖެހޭ އެއްޗެއް ބުނުން.
(2) މީހަކު ކޮށްފައިވާ ނުރަނގަޅު ޢަމަލެއްގެ ސަބަބުން
ދިމާވެފައިވާ ކަމަކަށް ޙައްލެއް ހޯދުމަށްޓަކައި، އެ
ޙައްލުހޯދުމަށް، އެދެވޭފަދަ ޙައިޘިއްޔަތެއް އޮވެގެން،
އެޙައިޘިއްޔަތު ކަނޑަ އެޅިފައިވާ ދާއިރާގެ ތެރޭގައި
ހެޔޮނިޔަތުގައި، ބުނާ އެއްޗެއް.
(3) އަބުރާ ބެހެވޭފަދަ އެއްވެސް އެއްޗެއް ބުނީ ނުވަތަ
ޝާއިޢުކުރީ އެ އެއްޗެއް ބުނި ނުވަތަ ޝާއިޢުކުރި
މީހާގެ މަޞްލަޙަތު ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ހެޔޮނިޔަތުގައި
ނުވަތަ އެހެންމީހެއްގެ މަޞްލަޙަތު ރައްކާތެރިކުރުމުގެ
ހެޔޮނިޔަތުގައި ނުވަތަ ރައްޔިތުންގެ މަޞްލަޙަތު
ހިމެނިގެން ވާކަމަކާ ގުޅި ގެން ހެޔޮނިޔަތުގައި ކަމަށްވުން.
(4) ކަމެއްގެ ހަޤީޤަތް އެނގެން ޖެހޭނެ މީހަކު، ކުރި
ސުވާލަކަށް ހެޔޮނިޔަތުގައި ޖަވާބު ދިނުމުގެ ގޮތުން
ބުނާބުނުން.
21

(5) އެއްޗެއް ބުނާ އިރު، އޭގައި މީހަކަށް މަޢުލޫމާތު
ދިނުމުގެ ހެޔޮނިޔަތް އޮންނަން ޖެހޭނެ ކަމާއި،
އެމަޢުލޫމާތު ދެވޭ މީހާއަކީ އެމަޢުލޫމާތުގެ ތެދުކަމާއި،
ޞައްޙަކަން އެނގެންޖެހޭނޭ މީހެއްކަމުގައި މަޢްލޫމާތުދޭ
މީހާއަށް ޤަބޫލުކުރެވިފައިވުން.
(6) މީހަކު ބުނި ބުނުމަކަށް ހެޔޮނިޔަތުގައި އިޖާބަ ދިނުމުގެ
ގޮތުން، ނުވަތަ އެދުނު އެދުމެއްގެ މަތިން
ހެޔޮނިޔަތުގައި ކަމެއް ކުރުމުގެ ގޮތުން ބުނާއެއްޗެއް.
(7) އެއްޗެއް ބުނެފައިވަނީ ނުވަތަ ޝާއިޢުކޮށްފައިވަނީ
އަބުރާބެހެވޭގޮތަށް ކުރިން ބުނެފައިވާ އެއްޗެއް ނުވަތަ
ޝާއިޢުކޮށްފައިވާ އެއްޗެއް ހެޔޮނިޔަތުގައި ނަފީކުރުމުގެ
ގޮތުން ނުވަތަ އެއަށް ހެޔޮނިޔަތުގައި ޖަވާބުދާރީވުމުގެ
ގޮތުން ކަމަށްވުން.
(8) ރައްޔިތުންގެ މަޞްލަޙަތާ ގުޅޭގޮތުން ކުރެވެމުންދާ
ޢާންމު ބަޙުޘެއްގައި ހެޔޮނިޔަތުގައި ދެއްކިވާހަކައެއްގައި
އިންސާފު ވެރިކަމާއެކު ކަމަކަށް ފާޑުކިއުމަށް
ބުނިއެއްކަމުގައި ބެލެވުން.
(ށ) މި މާއްދާގެ މަޤްޞަދަށްޓަކައި، ހުއްދަ ހާލަތެއް ކަމުގައި
ބަލާނީ ބުނި ނުވަތަ ޝާއިޢުކުރި އެ އްޗަކީ މި
22

ގަވާޢިދުގައި ކަނޑައެޅިގެން ހުއްދަކުރެވިގެންވާ ދާއިރާގެ
ތެރޭގައި ހިމެނޭކަމަކާ ބެހޭގޮތުން ޝާއިޢުކުރެވުނު
އެއްޗަކަށްވުމާއި، ޝާއިޢުކުރެވުނު މިންވަރާއި،
ޝާއިޢުކުރެވުނު ގަޮތަކީ އޭގެ އަސްލަށް ބަލާއިރު،
ކަނޑައެޅިފައިވާ ދާއިރާއިން ބޭރުން ހިނގައިފައިވާ
ކަމަކަށް ނުވުމާއި، އެ އެއްޗެއް ޝާއިޢުކުރި މީހާ އެ
ކަން ކުރީ އެއްވެސް ނުބައި ނިޔަތެއްގައި ނުރަނގަޅު
މަޤްޞަދެއް ޙާޞި ލުކުރުމަށް ކަމުގައި ނުވާނަމައެވެ.
ޝަރުތުތަކާއެކު ދެވޭ 27. (ހ) ޝަރުޠުތަކާއެކު ދެވޭ އިމްތިޔާޒުގެ ދިފާޢަކީ ފުރިހަމަ
އިމްތިޔާޒުގެ ދިފާޢު އިމްތިޔާޒުގެ ދިފާޢު ލިބެގެންވާ ޙާލަތްތަކަށް ވުރެ ގިނަ
ޙާލަތްތަކުގައި ބޭނުންކުރެވޭ، ކަން ހިނގާފައިވާގޮތް
އޮޅުން ފިލުވުމަށް އެކަށޭނަ މަސައްކަތެއް ކުރުމަށްފަހު
ދީފައިވާ، ޢާންމުންނަށް މުހިއްމު މަޢުލޫމާތަކަށްވާކަމުގެ
މައްޗަށް ބިނާވެގެންވާ ދިފާޢެކެވެ.
(ށ) ބުނެފައިވާ ބަހަކީ ނުވަތަ ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތަކީ ނުބައި
ނިޔަތެއްގައި، ވަކި ފަރާތަކަށް ގެއްލުމެއް ދިނުމަށް
ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތަކަށްވާނަމަ، ނުވަތަ
އެމަޢުލޫމާތެއްދިނީ އެބަހުގެ ނުވަތަ އެމަޢުލޫމާ ތުގެ
ތެދުކަން ޔަޤީންނުކޮށް ކަމުގައިވާނަމަ، މިދިފާޢުގެ
ބޭނުމެއް ނުހިފޭނެއެވެ.
23

ޝަރުޠުތަކާއެކު ދެވޭ 28. މިގަވާއިދުގެ 27 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
އިމްތިޔާޒުގެ ދިފާޢު އިމްތިޔާޒު ލިބޭނީ ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ބޭނުންކުރާނެ އުޞޫލު ކަންތައްތައް ފުރިހަމަވާނަމައެވެ.
(ހ) މަޢުލޫމާތުދޭ ފަރާތުން އެމަޢުލޫމާތު ދެވޭ ފަރާތަށް
އެމަޢުލޫމާތު ދިނުމަކީ މަޢުލޫމާތު ދިންފަރާތުގެ ބޮލުގައި
އެޅިފައިވާ ޝަރުޢީ، ޤާނޫނީ، އަދަބީ ނުވަތަ އިޖްތިމާޢީ
މަސްއޫލިއްޔަތެއް ކަމުގައިވުން.
(ށ) އެމަޢުލޫމާތު ލިބުމަކީ އެމަޢުލޫމާތު ލިބޭ ފަރާތަށް
މުހިންމު، އެފަރާތުގެ މަސްލަހަތުގައިވާ
ކަމެއްކަމުގައިވުން، ނުވަތަ އެމަޢުލޫމާތު ލިބުމަކީ
އެފަރާތުގެ ޙައްޤެއް ކަމުގައިވުން.
ޝަރުޠުތަކާއެކު ދެވޭ 29. މިގަވާއިދުގެ 27 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
އިމްތިޔާޒުގެ ދިފާޢު ދިފާޢު ޘާބިތުކުރުމުގައި ކޯޓުން ގޮތެއް ނިންމަންވާނީ
ޘާބިތުވޭތޯ ބެލުމުގައި މަޢުލޫމާތުގެ ބާވަތާއި، ކަންހިނގި ގޮތަށާއި ތިރީގައި
ކޯޓުން ރިޢާޔަތް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ނުކުތާތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަށް
ކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތައް ފަހުގައެވެ.
(ހ) ބުނެފައިވާ ބަހުން ނުވަތަ ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން،
އެބަސް ނުވަތަ މަޢުލޫމާތު ނިސްބަތްވާ ފަރާތުގެ
މައްޗަށް އިލްޒާމު ކުރެވޭ ކަންތައްތަކުގެ ކުޑަ ބޮޑުމިން.
24

(ށ) މަޢުލޫމާތުގެ ބާވަތާއި، އެމަޢުލޫމާތަކީ ޢާންމުންނަށް ކިހާ
ބޭނުންތެރި މަޢުލޫމާތެއްކަން.
(ނ) ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަކީ އެއިލްޒާމުކުރި ކަންތަކާބެހޭ ސީދާ
މަޢުލޫމާތު ލިބިފައިވާ ފަރާތެއްކަން ނުވަތަ ނޫންކަން،
އެފަރާތަށް އެމަޢުލޫމާތު ދިނުމަށް އުޖޫރައެއް
ދީފައިވާކަން ނުވަތަ ނޫންކަން، އަދި އެއީ އަމިއްލައަށް
ހޯދި މަޢުލޫމާތެއްކަން ނުވަތަ ނޫންކަން.
(ރ) ބަސް ބުނި ނުވަތަ މަޢުލޫމާތު ދިން ފަރާތުން
މަޢުލޫމާތުގެ ތެދު ދޮގު އޮޅުންފިލުވުމަށް ކޮށްފައިވާ
މަސައްކަތް.
(ބ) އެމަޢުލޫމާތަކީ އެވަގުތު ޢާންމުންނަށް ދިނުން ކޮންމެހެން
ބޭނުން ނުވަތަ މުހިއްމު މަޢުލޫމާތެއްކަން ނުވަތަ
ނޫންކަން.
(ޅ) ބަސް ނުވަތަ މަޢުލޫމާތު ނިސްބަތްވާ ފަރާތުގެ ބަހެއް
ހޯދާފައިވާކަން ނުވަތަ ނޫންކަން.
(ކ) އެލިޔުމުގައި، ކުރުގޮތަކަށް ނަމަވެސް، ބަސް ނުވަތަ
މަޢުލޫމާތު ނިސްބަތްވާ ފަރާތުގެ ވާހަކަ ލިޔެވިފައިވާކަން
25

ނުވަތަ ނޫންކަން.
(ލިއ) ޔެފައިވާ ލިޔުމުގައި ބަސްމަގު ބޭނުންކޮށްފައިވާ ގޮތް.
(މަވ) ޢުލޫމާތު ޝާއިޢުކުރި ޙާލަތާއި ވަގުތު.
ޝަރުޠުތަކާއެކު ދެވޭ 30. (ހ) މިގަވާއިދުގެ 27 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
އިމްތިޔާޒުގެ ދިފާޢު ދިފާޢު ދެގޮތަކަށް ބައިކުރެވެއެވެ. އެއީ:
ބައިކުރެވިފައިވާ
ބައިތައް
(1) ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތް ބުނެފައިވާ ބަހަކީ ނުވަތަ ދީފައިވާ
މަޢުލޫމާތަކީ ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން ބުނި ބަހާ ނުވަތަ
ދިން މަޢުލޫމާތާއި ތަޢާރުޟުވާފަދަ ބަހެއް ނުވަތަ
މަޢުލޫމާތެއްކަން ނުވަތަ އެބަސް ނުވަތަ މަޢުލޫމާތު
ޤަބޫލުކުރެވޭ މިންވަރަކަށް އިތުރަށް ތަފްޞީލުކޮށްދީ،
އެގޮތަށް ޝާއިޢުކުރުމަށް އެދިފައިވަނިކޮށް، ދަޢުވާ ލިބޭ
ފަރާތުން އެމަޢުލޫމާތު ޝާއިޢުކޮށްދީފައި ނުވާ
ޙާލަތްތައް.
(2) ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން ބުނެފައިވާ ބަހަކީ ނުވަތަ ދީފައިވާ
މަޢުލޫމާތަކީ ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ބުނި ބަހާ ނުވަތަ
ދިން މަޢުލޫމާތާއި ތަޢާރުޟުވާފަދަ ބަހެއް ނުވަތަ
26

މަޢުލޫމާތެއްކަން ނުވަތަ އެބަސް ނުވަތަ މަޢުލޫމާތު
ޤަބޫލުކުރެވޭ މިންވަރަކަށް އިތުރަށް ތަފްޞީލުކޮށް
ބަޔާންކޮށްދީ، އެގޮތަށް ޝާއިޢުކުރުމަށް
އެދި ފައިވަނިކޮށް، ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން އެމަޢުލޫމާތު
ޝާއިޢުކޮށްދީފައި ނުވާ، ނުވަތަ ޝާއިޢުކޮށްދީފައިވަނީ
އެކަށޭނަ ގޮތަކަށްނޫން ކަމަށް ބެލެވޭ ޙާލަތްތައް.
(ށ) މިމާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް ޝާއިޢު ކުރުން
ކަމުގައި ބަލާނީ މިގަވާއިދުގެ 39 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)
ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ޝާއިޢުކުރުމުންނެވެ.
ޝަރުޠުތަކާއެކު ދެވޭ 31. (ހ))1(މިގަވާއިދުގެ 30 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ)1(ގައި
އިމްތިޔާޒުގެ ދިފާޢުގެ ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތްތަކުގައި ޝަރުޠުތަކާއެކު ދެވޭ
ބައިތައް އިމްތިޔާޒުގެ ދިފާޢެއް ނުގެއްލޭނެއެވެ.
ބޭނުންކުރެވޭނެގޮތް
(2) މިގަވާއިދުގެ 30 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ)1(ގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތްތަށް ކަމުގައި ބެލެވޭ ޙާލަތްތައް،
މިގަވާއިދުގެ ޖަދުވަލު 1 ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާނެއެވެ.
(ށ))1(މިގަވާއިދުގެ 30 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ)2(ގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތްތަކުގައި ޝަރުތުތަކާއެކު ދެވޭ
އިމްތިޔާޒުގެ ދިފާޢުގެ ބޭ ނުމެއް ނުކުރެވޭނެއެވެ.
27

(2) މިގަވާއިދުގެ 30 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ)2(ގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތްތަށް ކަމުގައި ބެލެވޭ ޙާލަތްތައް،
މިގަވާއިދުގެ ޖަދުވަލު 2 ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާނެއެވެ.
ނޭނގި މަޢުލޫމާތު 32. (ހ) ނޭނގި މަޢުލޫމާތު ޢާންމުކުރުމުގެ ދިފާޢަކީ ތަކެތި
ޢާންމުކުރުމުގެ ދިފާޢު ޗާޕުކުރާ ފަރާތްތަކާއި އެތަކެތި ބަހާ ނުވަތަ ޢާންމުކުރާ
ފަރާތްތަކަށް އެފަރާތްތަކުން ސްޕޮންސަރ ކުރާ ނުވަތަ
ޗާޕުކުރާ ނުވަތަ ބަހާ، ޢާންމުކުރާ ތަކެތީގައި އަބުރާ
ބެހެވޭފަދަ ނުވަތަ އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ
ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހޯދުމަށް ކުރާ ދަޢުވާކުރެވޭފަދަ
މަޢުލޫމާތެއް އެކުލެވިގެންވާކަން ނޭނގޭ ޙާލަތްތަކުގައި
ރައްކާތެރިކަން ލިބިދޭ ދިފާޢެކެވެ.
(ށ) ނޭނގި މަޢުލޫމާތު ޢާންމުކުރުމުގެ ދިފާޢު ބޭނުންކުރެވޭނީ
އެމަޢުލޫމާތަކަށް ނުވަތަ ލިޔުމަކަށް އުނިއިތުރު
ގެނައުމުގެ ބާރު ލިބިގެންނުވާ ފަރާތްތަކަށެވެ.
ނޭނގި މަޢުލޫމާތު 33. (ހ) މިގަވާއިދުގެ 32 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ޢާންމުކުރުމުގެ ދިފާޢު ދިފާޢުގެ ބޭނުން ކުރުމަށްޓަކައި ތަކެތި ޗާޕުކުރާ
ބޭނުންނުކުރެވޭނެ ފަރާތަކަށް ނުވަތަ އެތަކެތި ބަހާ ނުވަތަ ޢާންމުކުރާ
ޙާލަތްތައް ފަރާތަކަށް ނުވަތަ ސްޕޮންސަރކުރާ ފަރާތްތަކަށް،
އަބުރާ ބެހެވޭފަދަ ނުވަތަ އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ
28

ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހޯދުމަށް ދަޢުވާކުރެވޭފަދަ މަޢުލޫމާތެއް
އެފަރާތުން ޗާޕުކުރާ ނުވަތަ ބަހާ ޢާންމުކުރާ
ލިޔުމެއްގައި، ނުވަތަ އިންޓަރނެޓް ސައިޓެއްގައިވާކަން
އެނގޭ ހިނދުންފެށިގެން އެލިޔުން ޗާޕުކުރުން ނުވަތަ
ބަހާ ޢާންމުކުރުން ނުވަތަ ފޮތް، ނޫސް، މަޖައްލާ ފަދަ
ތަކެތި ނުވަތަ އިންޓަރނެޓް ސައިޓް ސްޕޮންސަރކުރުން
ހުއްޓާލަންޖެހޭނެއެވެ.
(ށ) މިމާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންވެގެންވާ ފަދައިން،
އެފަރާތުން ސްޕޮންސަރ ކުރާ ނު ވަތަ ޗާޕުކުރާ ނުވަތަ
ބަހާ ޢާންމުކުރާ ލިޔުމެއްގައި އަބުރާ ބެހެވޭފަދަ ނުވަތަ
އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު
ހޯދުމަށް ދަޢުވާކުރެވޭފަދަ މަޢުލޫމާތެއް ހިމެނޭކަން
އެނގި، އެމަޢުލޫމާތު ޗާޕުކުރުން ނުވަތަ ބަހާ
ޢާންމުކުރުން ހުއްޓާ ނުލައިފިނަމަ، ނުވަތަ އެފަދަ
މަޢުލޫމާތު ހިމެނޭ ފޮތް، ނޫސް، މަޖައްލާ ފަދަ ތަކެތި
ނުވަތަ އިންޓަރނެޓް ސައިޓް ސްޕޮންސަރ ކުރުން
ހުއްޓާ ނުލައިފިނަމަ، މަޢުލޫމާތު ޗާޕުކުރާ ނުވަތަ ބަހާ
ޢާންމުކުރާ ނުވަތަ ސްޕޮންސަރ ކުރާ ފަރާތަށް
މިދިފާޢުގެ ބޭނުންމެއް ނުކުރެވޭނެއެވެ.
(ނ) ބަސް ބުނެފައިވާ ނުވަތަ މަޢުލޫމާތު ދީފައިވާ
ލިޔުންތެރިޔާއަށާއި، އެލިޔުން އެޑިޓު ކުރި ފަރާތަށާއި،
29

ޝާއިޢުކުރި ފަރާތަށް މިދިފާޢުގެ ބޭނުންމެއް
ނުކުރެވޭނެއެވެ.
ނޫހުގެ މަސްއޫލުވެރި 34. (ހ) އަބުރާބެހެވޭ ފަދަ ވާހަކައެއް ނޫހެއްގައި
ފަރާތަށް ނުވަތަ ޝާއިޢުކޮށްފިކަމުގެ ދަޢްވާ އެނޫހުގެ
އެޑިޓަރަށް ލިބިގެންވާ މަސްއޫލުވެރިފަރާތަށް ނުވަތަ އެޑިޓަރުގެ މައްޗަށް
ދިފާޢު އުފުލިއްޖެ ހިނދެއްގައި އެ ކަން ކުރީ އޭނާގެ އިހުމާލު
ނެތިކަން އޭނާއަށް ސާބިތުކޮށްދެވިއްޖެ ކަމުގައި ވާނަ މަ،
އެއީ އެކަށީގެންވާ ދިފާޢެއް ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.
(ށ) ނޫހެއްގެ މަސްއޫލުވެރި ފަރާތުގެ ޙައިޘިއްޔަތުން ނުވަތަ
އެޑިޓަރެއްގެ ޙައިޘިއްޔަތުން އެނޫހުގެ ކަންކަން ހިންގައި
ބެލެހެއްޓުމުގެ ޢާންމު ބާރެއް ދެވިފައިވާ މީހެއްގެ
އަމިއްލަ އިޚްތިޔާރުގައި އަބުރާބެހެވޭ ފަދަ އެއްޗެއް
އެނޫހުގައި ހިމަނާއިރު، އޭނާއަށް ހުއްދަ ދެވިފައިވާ
ދާއިރާގެ ތެރޭގައި ޤާނޫނު ހުއްދަނުކުރާ ގޮތެއްގެމަތިން
އަބުރާބެހެވޭ ފަދަ އެއްޗެހި ޝާއިޢުކުރުމަށް ހުއްދަދީފައި
ނުވާނަމަ އަދި އެގޮތަށް ދީފައިވާ ބާރުގެ ދަށުން ޤާނޫނު
ހުއްދަނުކުރާ ގޮތެއްގެމަތިން އަބުރާބެހެވޭ މަޢުލޫމާތު
ޝާއިޢުކޮށްފިކަން އެނގުމުން އެކަން ކުރި ފަރާތަށް
ދީފައިވާ ބާރު ނިގުޅައިގެންފައިވާ ނަމަ، އެކަންކުރި
ފަރާތުގެ އަމިއްލަ އިޚްތިޔާރުގައި އަބުރާބެހެވޭފަދަ
އެއްޗެއް ނޫހުގައި ޝާއިޢު ކުރިކުރުން އެއީ ނޫހުގެ
30

މަސްއޫލުވެރިފަރާތުގެ ނުވަތަ އެޑިޓަރުގެ އިހުމާލެއްކަން
މި މާއްދާގެ މަޤްޞަދަށްޓަކައި ބަލައި ގެން ނުވާނެއެވެ.
ރުހުމުގައި ދީފައިވާ 35 . (ހ) ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ބުނެފައިވާ ބަހަކީ ނުވަތަ ދީފައިވާ
މަޢުލޫމާތަކަށްވުމުގެ މަޢުލޫމާތަކީ ދަޢުވާ ކުރާ ފަރާތުން ރުހުމުގައި ދީފައިވާ
ދިފާޢު މަޢުލޫމާތެއް ކަމުގައިވާނަމަ، މިދިފާޢުގެ ބޭނުން
ހިފިދާނެއެވެ.
(ށ) މިމާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ދިފާޢުގެ ބޭނުން
ކުރެވޭނީ ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ބުނެފައިވާ ބަހަކީ
ނުވަތަ ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތަކީ ދަޢުވާ ކުރާ ފަރާތުން
ބުނެފައިވާ ބަސް ނުވަތަ ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުގެ މައްޗަށް
ބިނާކޮށް، ވަކި ފަރާތަކަށް ނުޖެހި، ކަންހިނގާފައިވާ
ގޮތް ބަޔާންކޮށްދިނުމަށް ބުނެފައިވާ ބަހެއް ނުވަތަ
ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތެއް ކަމުގައިވާނަމައެވެ.
ނުބައި ނިޔަތް 36. އަބުރާ ބެހެވޭފަދަ ނުވަތަ އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ
ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހޯދުމަށް ދަޢުވާ ކުރެވޭފަދަ ބަހެއް
ނުވަތަ މަޢުލޫމާތެއް ބުނެފައި ނުވަތަ ދީފައިވަނީ ނުބައި
ނިޔަތެއްގައި ކަ މަށްވާނަމަ، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ދިފާޢުތަކުގެ ބޭނުމެއް ނުހިފޭނެއެވެ.
(ޝަހ) ރުތުތަކާއެކު ދެވޭ އިމްތިޔާޒުގެ ދިފާޢު.
31

(ށ) ބުނި ބަސް ނުވަތަ ދިން މަޢުލޫމާތަކީ ޢާންމުންނަށް
މުހިންމު މަޢުލޫމާތަކަށްވުމުގެ ދިފާޢު.
ނުބައި ނިޔަތުގެ 37. (ހ) މިގަވާއިދުގައި ނުބައި ނިޔަތް ކަމުގައި ބުނެފައިވަނީ،
ގޮތުގައި ހިމެނޭ ބުނެފައިވާ ބަހަކީ ނުވަތަ ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތަކީ ނުވަތަ
ކަންތައްތައް ކޮށްފައިވާ ޢަމަލަކީ ވަކި ފަރާތަކަށް ޤަޞްދުގައި
ގެއްލުމެއް ދިނުމުގެ ގޮ ތުން ނުވަތަ އެފަރާތަކާމެދު
އެހެން ފަރާތްތަކުން ދެކޭގޮތް ނުރަގަޅު ގޮތަކަށް
ބަދަލުކުރުމުގެ ގޮތުން ނުވަތަ އެފަރާތަށް
އިހާނާތްތެރިވުމުގެ ގޮތުން ބުނެފައިވާ ބަހެއް ނުވަތަ
ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތެއް ކަމަށްވާނަމައެވެ. ހަމަ މިމާނައިގެ
ތެރޭގައި ކުރާ ޢަމަލުތަކާއި އިޝާރާތްތައް ހިމެނެއެވެ.
(ށ) ބުނެފައިވާ ބަހަކީ ނުވަތަ ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތަކީ ނުވަތަ
ކޮށްފައިވާ ޢަމަލަކީ ދޮގުކަން ނޭނގި، ނުބައި
ނިޔަތެއްނެތި ބުނި ބަހެއް، ނުވަތަ ދިން މަޢުލޫމާތެއް
ނުވަތަ ކުރި ޢަމަލެއް ނަމަ، ޤަޞްދުގައި އަނެކާއަށް
އިހާނެތިކޮށް ހިތުމަށް ކުރިކަމެއް ކަމަކަށް
ނުބެލެވޭނެއެވެ.
އަބުރާބެހުމުގެ 38. އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ ގެއްލުން
ސަބަބުން ލިބޭ ކުޑަކުރުމަށްޓަކައި ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަށް ތިރީގައި
32

ގެއްލުން ކުޑަކުރުމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތްތަކުން ކުރެ ގޮތަކަށް
މަސައްކަތްކުރެވިދާނެ ޢަމަލުކުރެވިދާނެއެވެ.
ގޮތްތައް
(މަހ) ޢާފަށް އެދުން.
(ބަށ) ދަލު ދިނުމަށް ހުށަހެޅުން.
މަޢާފަށް އެދުން 39. (ހ) އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު
ހޯދުމުގެ ދަޢުވާކުރެވޭފަދަ ބަހެއް ބުނެ ނުވަތަ
މަޢުލޫމާތެއްދީ ނުވަތަ ޢަމަލެއް ކޮށްފައިވަނީ ނުބައި
ނިޔަތެއް ނެ ތި، އިހުމާލުން ކަމުގައި ނުވާނަމަ،
އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު
ހޯދުމުގެ ދަޢުވާކުރުމުގެ ކުރިން، ނުވަތަ ދަޢުވާ
ކުރުމުން، އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ ގެއްލުމުގެ
ބަދަލު ހޯދުމުގެ ދަޢުވާކުރެވޭފަދަ ބަހެއް ބުނި ނުވަތަ
މަޢުލޫމާތެއްދީ ނުވަތަ ޢަމަލެއް ކުރެވުނުކަމަށްޓަކައި،
ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުގެ ކިބައިން ދަޢުވާ ލިބޭފަރާތުން
މަޢާފަށް އެދިފައިވާނަމަ، ބަދަލުގައި ދައްކަންޖެހޭ
ފައިސާގެ ޢަދަދު ލުއިކޮށްދިނުމަށް ކޯޓުން ރިޢާޔަތް
ކުރަންވާނެއެވެ.
(މިށ) މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން
33

ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުގެ ކިބައިން ދަޢުވާ ލިބޭފަރާތް މަޢާފަށް
އެދުނު ކަމުގައި ބަލާނީ، މަޢާފަށް އެދި، މަޢާފަށް
އެދުނު ކަމުގެ މަޢުލޫމާތު ޝާއިޢުކުރުމުންނެވެ.
(ނ) މިމާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން ދަޢުވާ
ލިބޭފަރާތް މަޢާފަށް އެދުނު ކަމުގެ މަޢުލޫމާތު
ޝާއިޢުކުރި ކަމުގައި ބަލާނީ ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ގޮތަށް ޢަމަލުކުރުމުންނެވެ.
(1) އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު
ހޯދުމުގެ ދަޢުވާކުރެވޭފަދަ މަޢުލޫމާތު ޝާއިޢު
ކޮށްފައިވަނީ ހަފުތާއަކު އެއްފަހަރަށްވުރެ ކުރު
މުއްދަތެއްގައި ނެރޭ ނޫހެއް ނުވަތަ
މަޖައްލާއެއްގައިނަމަ، އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ
ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހޯދުމުގެ ދަޢުވާކުރެވޭފަދަ މަޢުލޫމާތު
ޝާއިޢުކުރި ނޫހެއް ނުވަތަ މަޖައްލާއެއްގައި މަޢާފަށް
އެދުނު ކަމުގެ މަޢުލޫމާތު ޝާއިޢު ކުރުމުން.
(2) އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު
ހޯދުމުގެ ދަޢުވާކުރެވޭފަދަ މަޢުލޫމާތު ޝާއިޢު
ކޮށްފައިވަނީ ހަފުތާއަކު އެއްފަހަރަށްވުރެ ދިގު
މުއްދަތެއްގައި ނެރޭ ނޫހެއް ނުވަތަ
މަޖައްލާއެއްގައިނަމަ، ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން އެދޭ ނޫހެއް
34

ނުވަތަ މަޖައްލާއެއްގައި، މަޢާފަށް އެދުނުކަމުގެ
މަޢުލޫމާތު ޝާއިޢު ކުރުމުން.
(3) އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު
ހޯދުމުގެ ދަޢުވާކުރަނީ ޝާއިޢުކޮށްފައިނުވާ ބަހެއް
ނުވަތަ އެފަދަ މަޢުލޫމާތެއް ނުވަތަ ކޮށްފައިވާ ޢަމަލެއްގެ
ސަބަބުން ކަމަށްވާނަމަ، ކަމުގެ ކުޑަ ބޮޑު މިނަށް ބަލާ،
ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ 6 ގޮތުން ކުރެ ދެޚަޞްމުން
އެއްބަސްވާ، ނުވަތަ ޝަރީޢަތުން ކަނޑައަޅާ ގޮތަކަށް
ޢަމަލުކުރުމުން.
(ހ) ނޫހެއް ނުވަތަ މަޖައްލާއެއްގައި، މަޢާފަށް
އެދުނުކަމުގެ މަޢުލޫމާތު ޝާއިޢު ކުރުމުން.
(ށ) ރޭޑިޔޯ ނުވަތަ ޓީވީގެ ޒަރިއްޔާއިން މަޢާފަށް
އެދުނުކަމުގެ މަޢުލޫމާތު އިޢުލާނު ކުރުމުން.
(ނ) އަބުރާބެހެވުނު ބަސް ބުނެފައިވާ ނުވަތަ މަޢުލޫމާތު
ދީފައިވާ ނުވަތަ ޢަމަލެއް ހިންގާފައިވާ ރަށުގެ، ނުވަތަ
ދަޢުވާ ކުރާ ފަރާތް ރަށްވެހިވެފައިވާ ރަށުގެ، ނުވަތަ
ދަޢުވާ ކުރާ ފަރާތުން އެދޭ ރަށެއްގެ ޢާއްމު އިޢުލާނު
ބަހައްޓަން ކަނޑައެޅިފައިވާ ތަންތާގައި މަޢާފަށް
އެދުނުކަމުގެ މަޢުލޫމާތު ބެހެއްޓުމުން.
35

(ރ) ޢާންމު ޖަމާޢަތެއްގައި މަޢާފަށް އެދުމުން.
(ބ) ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަށް ފޮނުވާ ސިޓީއެއް ނުވަތަ
ލިޔުމެއްގެ ޒަރީޢާއިން މަޢާފަށް އެދުމުން.
(ޅ) ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި މަޢާފަށް އެދުމުން.
(ރ) މިމާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާގޮތަށް
މަޢާފަށްއެދި، މިމާއްދާގެ (ނ) ގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާގޮތަށް އެމަޢުލޫމާތު ޝާއިޢުކުރުމަށް
ދަޢުވާ ކުރާ ފަރާތުން ބޭނުންނުވާ ޙާލަތްތަކުގައި،
މަޢާފަށްއެދި، އެމަޢުލޫމާތު ޝާއިޢު ނުކުރި ނަމަވެސް،
ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން މަޢާފަށްއެދުނު ކަމުގައި
ބެލޭނެއެވެ.
ބަދަލު ދިނުމަށް 40 . އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު
ހުށަހެޅުން ހޯދުމުގެ ދަޢުވާކުރެވޭފަދަ މަޢުލޫމާތެއް
ޝާއިޢުކޮށްފައިވަނީ ނުބައި ނިޔަތެއް ނެތި،
އިހުމާލުވުމާނުލާ، އަދި އެމަޢުލޫމާތަކީ ދަޢުވާކުރާ
ފަރާތަށް ނިސްބަތްވާ މަޢުލޫމާތެއްކަން ނޭނގޭ ޙާލުގައި
ކަމަށްވާނަމަ، ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ޢާންމު ކޮށްފައިވާ
މަޢުލޫމާތަށް މަޢާފަށްއެދި ބަދަލުދިނުމަށް އެދުމުން،
36

ދަޢުވާ ކުރާ ފަރާތުން އެގޮތް ޤަބޫލު ނުކޮށްފިނަމަ،
ބަދަލުގައި ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާގެ ޢަދަދު
ލުއިކޮށްދިނުމަށް ކޯޓުން ރިޢާޔަތް ކުރަންވާނެއެވެ.
ބަދަލުގެ ގޮތުގައި ދޭނެ 41 . (ހ) މިގަވާއިދުގެ 40 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ފައިސާގެ ޢަދަދު ފަދައިން ދަޢުވާ ކުރާ ފަރާތަށް ބަދަލުގައި ދޭނެ
ކަނޑައެޅުން ފައިސާގެ ޢަދަދު ކަނޑައަޅާނީ މައްސަލައިގެ ޚަސްމުން
އެއްބަސްވާ ގޮތެއްގެ މަތިންނެވެ.
(ށ) މިމާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން
މައްސަލައިގެ ޚަސްމުންނަށް ދައްކާނެ ފައިސާގެ
ޢަދަދާމެދު ވަކިގޮތަކަށް އެއްބަސް ނުވެވިއްޖެނަމަ،
ފައިސާގެ ޢަދަދު ކަނޑައަޅާނީ ޝަރީޢަތުންނެވެ.
ބަދަލު ދިނުމަށް 42. (ހ) މިގަވާއިދުގެ 40 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ހުށަހެޅުން ގޮތުގެ މަތިން، ކޯޓަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތައް
ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ ނިންމުމުގައި ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން މަޢާފަށް
އުޞޫލު އެދިފައިވާނަމަ އަދި ގެއްލުމުގެ ބަދަލުދޭން
އެއްބަސްވާނަމަ އެކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ކޯޓުން
މައްސަލަ ނިންމަންވާނެވެ.
(ށ) ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ބަދަލު ދިނުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ،
ދަޢުވާ ކުރާ ފަރާތުން އެހުށަހެޅުން ޤަބޫލުކުރުމުން
37

މެނުވީ މިމާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން
ޢަމަލެއް ނުކުރެވޭނެއެވެ.
އިހުމާލުވުން 43. މިގަވާއިދުގެ ދަށުން އިހުމާލުވީ ކަމުގައި ބަލާނީ ކަމުގެ
ތެދު ދޮގު އޮޅުންފިލުވުމަށް އެކަށޭނަ މިންވަރަކަށް
މަސައްކަތްކޮށްފައި ނުވާނަމައެވެ.
އަބުރާބެހުމުގެ 44. މިގަވާއިދުގެ 20 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ސަބަބުން ލިބޭ ދިފާޢު ބޭނުންކޮށް، ބުނެފައިވާ ބަސް ނުވަތަ ދީފައިވާ
ގެއްލުމުގެ ބަދަލު މަޢުލޫމާތަކީ ތެދު ބަހެއް ނުވަތަ މަޢުލޫމާތެއްކަން
ބޮޑުވާ ޙާލަތްތައް ކޯޓުގައި ޘާބިތު ކޮށްނު ދެވިއްޖެނަމަ، އަދި ދަޢުވާލިބޭ
ފަރާތުގެ މައްޗަށް އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ
ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ދައްކަން ކަނޑައެޅިއްޖެނަމަ، ބަދަލުގެ
ގޮތުގައި ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާގެ ޢަދަދު ބޮޑުވާނެއެވެ.
އަބުރާބެހުމުގެ 45. (ހ) ދަޢުވާ ކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައިގައި،
ސަބަބުން ލިބޭ ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ބުނެފައިވާ ބަހަކީ ނުވަތަ ދީފައިވާ
ގެއްލުމުގެ ބަދަލު މަޢުލޫމާތަކީ ނުވަތަ ކޮށްފައިވާ ޢަމަލަކީ އަބުރާބެހެވޭފަދަ
ނަގައިދިނުން ޢަމަލެއްކަމަށް މަދަނީ މިންގަނޑުތަކުން ކޯޓަށް ޘާބިތުވާ
ޙާލަތްތަކުގައި އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ ގެއްލުމުގެ
ބަދަލު ނަގައިދެވޭނެއެވެ.
(މިށ) މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން ބަދަލު
38

ނަގައިދެވޭ ދެގޮތެއް ވެއެވެ. އެއީ:
(1) އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ދަޢްވާކުރާ ފަރާތުގެ އަބުރަށް
ލިބުނު މަޢުނަވީ ގެއްލުމުގެ އިތުރުން، އެފަރާތަށް މާއްދީ
ގެއްލުމެއް ލިބިފައި ނުވާނަމަ އެމަޢުނަވީ ގެއްލުމަށް
ލިބިދޭ ބަދަލު.
(2) އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ދަޢްވާކުރާ ފަރާތުގެ އަބުރަށް
ލިބުނު މަޢުނަވީ ގެއްލުމުގެ އިތުރުން، އެފަރާތަކަށް
މާއްދީ ގެއްލުމެއް ލިބިފައިވާނަމަ އެމާއްދީ ގެއްލުމަށް
ލިބިދޭ ބަދަލު.
(ނ) މިގަވާއިދުގެ ދަށުން މާއްދީ ގެއްލުމެއް ލިބުނު ކަމުގައި
ބެލެވޭނީ އެފަރާތެއްގެ އަބުރަށް ލިބުނު މަޢުނަވީ
ގެއްލުމުގެ އިތުރުން، އެފަރާތަކަށް މާލީގެއްލުމެއް
ލިބިފައިވާނަމައެވެ.
(ރ))1(ދަޢުވާ ކުރާފަރާތަށް ލިބުނު ގެއްލުމަކީ ދަޢުވާ ލިބޭ
ފަރާތުން ބަސް ބުނި އިރު ނުވަތަ މަޢުލޫމާތު ދިން އިރު
ނުވަތަ ޢަމަލު ހިންގިއިރު ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަށް ލިބިދާނެ
ކަމަށް ތަޞައްވުރު ކުރެވޭ ގެއްލުމަކަށް ވާންވާނެއެވެ.
(2) ގެއްލުމަކީ ލިބިދާނެކަމަށް ތަޞައްވުރު ކުރެވޭ
39

ގެއްލުމެއްކަން ނުވަތަ ނޫންކަން ބަލާނީ، ޢާންމު
ފަރުދެއްގެ ވިސްނުމަށް އެގެއްލުމަކީ ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަށް
ލިބިދާނެ ގެއްލުމެއްކަމުގައި ބެލެވޭފަދަ
ގެއްލުމަކަށްވާނަމައެވެ.
(3) މިމާއްދާގެ (ރ) ގެ)2(ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް
މުޖްތަމަޢުގެ ޙާލަތަށާއި ވިސްނުމަށް ބަލައި، އެފަދަ
ތަޞައްވުރެއް ޢާންމު ފަރުދެއްގެ ވިސްނުމަށް
އަތުވެދާނެކަން ނުވަތަ ނޫންކަން ނިންމާނީ
ޝަރީޢަތުންނެވެ.
މާއްދީ ގެއްލުމެއް 46. އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ދަޢްވާކުރާ ފަރާތުގެ އަބުރަށް
ލިބިފައި ނުވާނަމަ ލިބުނު މަޢުނަވީ ގެއްލުމުގެ އިތުރުން، އެ ފަރާތަށް
ނަގައިދޭ ބަދަލު މާއްދީ ގެއްލުމެއް ލިބިފައި ނުވާނަމަ އަބުރާބެހުމުގެ
ސަބަބުން ލިބޭ ގެއްލު މުގެ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި
ލިބިދެވޭނީ، އެ ގެއްލުމުގެ ކުޑަބޮޑު މިނަށް ބަލައި، -
100/ (ސަތޭކަ) ރުފިޔާއާއި 5000/- (ފަސްހާސް)
ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ ޢަދަދެކެވެ.
މާއްދީ ގެއްލުމެއް 47. (ހ) އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ދަޢްވާކުރާ ފަރާތުގެ އަބުރަށް
ލިބިފައިވާނަމަ ނަގައިދޭ ލިބުނު މަޢުނަވީ ގެއްލުމުގެ އިތުރުން، އެފަރާތަށް މާއްދީ
ބަދަލު ގެއްލުމެއް ލިބިފައި ވާނަމަ، އެގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ
ގޮތުގައި ލިބިދެވޭނީ، އެފަރާތުގެ އަބުރާބެހުމުގެ
40

ސަބަބުން ލިބުނު މާއްދީ ގެއްލުމާ އެކަށީގެންވާވަރުގެ
މާލީ ބަދަލެކެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބުނެފައިވާ ދަޢްވާކުރާ ފަރާތަށް
ލިބުނު މާއްދީ ގެއްލުމުގެ މިންވަރު ޘާބިތުކޮށްދިނުމަކީ
ދަޢްވާކުރާ ފަރާތުގެ ޒިންމާއެކެވެ.
(ނ) އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ މަޢުނަވީ ގެއްލުމެއްގެ
އިތުރުން މާއްދީ ގެއްލުމެއް ލިބިފައިވާނަމަ، ބަދަލުގެ
ގޮތުގައި ދަޢުވާ ކުރާ ފަރާތަށް ލިބުނުކަން ޘާބިތުވާ
ހުރިހާ ގެއްލުމެއްގެ ބަދަލު ނަގައިދެވޭނެއެވެ.
މާއްދީ ގެއްލުމެއް 48. މާއްދީ ގެއްލުމެއް ލިބިފައިވާނަމަ، ކަންހިނގާފައިވާގޮތް
ލިބިފައިވާނަމަ ބަދަލު ބެލުމުގެ އިތުރުން، ބަދަލު ނަގައިދިނުމުގައި ތިރީގައި
ނަގައިދިނުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތް ކުރަންވާނެއެވެ.
ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭ
ކަންތައްތައް
(ހ) ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ބުނިބަހުގެ ނުވަތަ ދިން
މަޢުލޫމާތުގެ ނުވަތަ ކުރި ޢަމަލުގެ ސަބަބުން ދަޢުވާކުރި
ފަރާތުގެ ވަޒީފާ ގެއްލި، ދިރިއުޅުމަށް އާމްދަނީ
ނުލިބޭ ނަމަ، ގެއްލުނު އާމްދަނީގެ މިންވަރު.
41

(ށ) ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ބުނިބަހުގެ ނުވަތަ ދިން
މަޢުލޫމާތުގެ ނުވަތަ ކުރި ޢަމަލުގެ ސަބަބުން ދަޢުވާކުރި
ފަރާތަށް އެހެނިހެން ގޮތްގޮތުން ލިބެން ހުރި
އާމްދަނީއިން އުނިވި މިންވަރު.
(ނ) ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ބުނިބަހުގެ ނުވަތަ ދިން
މަޢުލޫމާތުގެ ނުވަތަ ކުރި ޢަމަލުގެ ސަބަބުން ދަޢުވާކުރި
ފަރާތުގެ ވިޔަފާރިއެއް ނުވަތަ މަސައްކަތެއްގައި
ލިބެންއޮތް ފު ރުޞަތެއް ގެއްލުމުގެ ސަބަބުން ނުވަތަ
އެކަމަށް ހުރަސްއެޅުމުގެ ސަބަބުން ގެއްލުނު
އާމްދަނީގެ މިންވަރު.
އަބުރާބެހުމުގެ 49. (ހ) އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު
ސަބަބުން ލިބޭ ކުޑަކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކޯޓަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
ގެއްލުމުގެ ބަދަލު
ކުޑަކުރުން
(ށ) މިމާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން
އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު
ކުޑަކުރުމުގައި ކޯޓުން ބަލާނީ ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ކަންކަމަށެވެ.
(1) ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން މަޢާފަށް އެދިފައިވާނަމަ، މަޢާފަށް
42

އެދުނީ ކިހާ އަވަހަށްކަން ނުވަތަ ލަހުންކަން.
(2) ދަޢުވާ ކުރާ ފަރާތަކީ، ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ބުނިބަހުގެ
ނުވަތަ ދިން މަޢުލޫމާތުގެ ނުވަތަ ކުރި ޢަމަލުގެ ކުރި ން،
ޢާންމުކޮށް މީހުން ކޮން ނަޒަރަކުން ދެކެމުން އައި
މީހެއް ނުވަތަ ފަރާތެއްކަން.
(3) އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު
ހޯދުމަށް ދަޢުވާ ކުރެވޭފަދަ ބަހެއް ބުނެފައިވަނީ، ނުވަތަ
މަޢުލޫމާތެއް ދީފައިވަނީ ނުވަތަ ޢަމަލު ހިންގާފައިވަނީ
ދަޢުވާ ކުރާ ފަރާތުން ދަޢުވާ ލިބޭފަރާތުގެ ހިތުގައި
ރުޅިވެރިކަން އުފައްދުވައިގެން ނުވަތަ
ރުޅިއަރުވައިގެންކަން ނުވަތަ ނޫންކަން.
(4) އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު
ހޯދުމަށް ދަޢުވާ ކުރާ މައްސަލައެއްގައި، ދަޢުވާ ކުރާ
ފަރާތުން އެއް ފަރާތަށް ވު ރެ ގިނަ ފަރާތުގެ މައްޗަށް
ދަޢުވާ އުފުލާފައިވާ ޙާލަތުގަ އި، އެއްވެސް ފަރާތަކުން
ބަދަލުނަގައިދީފައިވާކަން ނުވަތަ ނޫންކަން.
(5) ދަޢުވާ ކުރާ ފަރާތަށް ލިބުނު ގެއްލުމަކީ ދަޢުވާ ލިބޭ
ފަރާތުން ބުނި ބަހުން، ނުވަތަ ދިން މަޢުލޫމާތުން
ނުވަތަ ކުރި އަމަލުގެ ސަ ބަބުން ލިބިދާނެކަމަށް
43

ސަލާމަތް ބުއްދިއަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ ފަދަ ގެއްލުމެއްކަން
ނުވަތަ ނޫންކަން.
ގަވާއިދުގެ ދަށުން 50. (ހ) އަބުރާބެހުމުގެ ޙާދިސާއެއް ހިނގިތާ 4 (ހަތަރެއް)
ދަޢުވާ ކުރެވޭ މުއްދަތު މަސްދުވަސް ފާއިތުވެއްޖެނަމަ، މިގަވާއިދުގެ ދަށުން އެ
ހާދިސާއަކާއި ގުޅިގެން އެއްވެސް ފަރާތަކަށް
އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބުނު ގެއްލުމުގެ ބަދަލު
ހޯދުމުގެ ދަޢުވާއެއް ހުށައެއްނުއެޅޭނެއެވެ.
(ށ) މިގަވާއިދުގެ ދަށުން އަބުރާބެހުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ
ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ނަގައިދިނުމަށް އެދި ހުށަހެޅޭނީ
މިގަވާއިދަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާ ތާރީޚުން ފެށިގެން
ހިނގާފައިވާ އަބުރާބެހުމުގެ ހާދިސާތަކަށެވެ.
----
12 ޛްުލޙިއް ޖާ 1427
01 ޖެނުއަ ރީ 2007
44

ޖަދުވަލު 1
ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތްތަކުގައި ޝަރުޠުތަކާއެކު ދެވޭ އިމްތިޔާޒުގެ ދިފާޢުގެ ބޭނުން
ހިފިދާނެއެވެ. އަދި މިޙާލަ ތްތަކުގައި ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތް ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތަކީ ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން
ބުނި ބަހާ ނުވަތަ ދިން މަޢުލޫމާތާ ތަޢާރުޟުވާފަދަ ބަހެއް ނުވަތަ މަޢުލޫމާތެއްކަން ނުވަތަ
އެބަސް ނުވަތަ މަޢުލޫމާތު ޤަބޫލުކުރެވޭ މިންވަރަކަށް އިތުރަށް ތަފްޞީލުކޮށް ބަޔާންކޮށްދީ، އެގޮތް
ޝާއިޢުކުރުމަށް އެދިފައިވަނިކޮށް، ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން އެމަޢުލޫމާތު ޝާއިޢުކޮށްދީފައި
ނުވާނަމަވެސް، މިދިފާޢުގެ އިމްތިޔާޒެއް ނުގެއްލޭނެއެވެ.
(ހ) ހުޅުވާލައިގެން ހިންގާފައިވާ ޤާނޫނުހަދާ މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާއެއްގައި ދައްކާފައިވާ
ވާހަކައެއްގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، ވަކި ފަރާތަކަށް ނުޖެހި، ކަންހިނގާފައިވާ ގޮތް
ބަޔާންކޮށްދިނުމަށް ހަދާފައިވާ ރިޕޯޓުތައް.
(ށ) ސަރުކާރުން ނުވަތަ ޤާނޫނު ހަދާމަޖިލީހަކުން ސަރުކާރުގެ އިސް މަޤާމެއް
ނުވަތަ އެހެންވެސް މުހިއްމު މަޤާމެއްގައި ހުރި ފަރާތެއްގެ މައްޗަށް
ހުޅުވާލައިގެން ހިންގާފައިވާ ތަޙުޤީޤެއްގައި ދައްކާފައިވާ ވާހަކައެއްގެ މައްޗަށް
ބިނާކޮށް، ވަކި ފަރާތަކަށް ނުޖެހި، ކަންހިނގާފައިވާ ގޮތް ބަޔާންކޮށްދިނުމަށް
ހަދާފައިވާ ރިޕޯޓުތައް.
(ނ) ހުޅުވާލައިގެން ހިންގާފައިވާ ބައިނަލްއަޤްވާމީ ޖަލްސާއެއްގައި ނުވަތަ
ބައިނަލްއަޤްވާމީ ޖަމްޢިއްޔާއެއްގެ ބައްދަލުވުމެއްގައި ދައްކާފައިވާ ވާހަކައެއްގެ
މައްޗަށް ބިނާކޮށް، ވަކި ފަރާތަކަށް ނުޖެހި، ކަންހިނގާފައިވާ ގޮތް
ބަޔާންކޮށްދިނުމަށް ހަދާފައިވާ ރިޕޯޓުތައް.
45

(ރ) ޢާންމުކޮށް ބަލަން ހުޅުވާލެވިފައިވާ އެއްވެސް ރަޖިސްޓްރީއެއް ނުވަތަ
އެހެންވެސް ލިޔެކިޔުމެއްގެ ނަކަލު ނުވަތަ އެފަދަ ރަޖިސްޓްރީއެއް ނުވަތަ
ލިޔުމަކުން ނަގާފައިވާ ބައެއް އު ނިއިތުރަކާ ނުލާ ޝާއިޢުކޮށްފައިވާ ލިޔުން.
(ބ) ކޯޓަކުން ނުވަތަ ކޯޓެއްގެ ފަނޑިޔާރަކު ނުވަތަ އޮފިޝަލަކު ޝާއިޢުކޮށްފައިވާ
ނުވަތަ އެއިން ފަރާތެއްގެ ހުއް ދަ ލިބިގެން ޝާއިޢުކޮށްފައިވާ އިޢުލާނެއް ނުވަތަ
ނޯޓިސްއެއް.
(ޅ) ބައިނަލްއަޤްވާމީ ޖަލްސާއެއްގައި ޢާންމުކުރާ، ނުވަތަ ބައިނަލްއަޤްވާމީ
ޖަމްޢިއްޔާއެއްގެ ފަރާތުން ޝާއިޢުކުރާ ލިޔުމެއްގެ ނަކަލު ނުވަތަ ލިޔުމަކުން
ނަގާފައިވާ ބައެއް އުނިއިތުރަކާ ނުލާ ޝާއިޢުކޮށްފައިވާ ލިޔުން.

46

ޖަދުވަލު 2
ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތްތަކުގައި ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން ބުނެފައިވާ ބަހަކީ ނުވަތަ ދީފައިވާ
މަޢުލޫމާތަކީ ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ބުނި ބަހާ ނުވަތަ ދިން މަޢުލޫމާތާ ތަޢާރުޟުވާފަދަ ބަހެއް
ނުވަތަ މަޢުލޫމާތެއްކަން ނުވަތަ އެބަސް ނުވަތަ މަޢުލޫމާތު ޤަބޫލުކުރެވޭ މިންވަރަކަށް އިތުރަށް
ތަފްޞީ ލުކޮށް ބަޔާންކޮށްދީ، އެގޮތް ޝާއިޢުކުރުމަށް އެދިފައިވަނިކޮށް، ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން
އެމަޢުލޫމާތު ޝާއިޢުކޮށްދީފައި ނުވާނަމަ، ނުވަތަ ޝާއިޢުކޮށްދީފައިވަނީ އެކަށޭނަ
ގޮތެއްގައިކަމުގައި ނުވާނަމަ، ޝަރުޠުތަކާއެކު ދެވޭ އިމްތިޔާޒުގެ ދިފާޢުގެ ބޭނުމެއް ނުހިފޭނެއެވެ.
(ހ) ގާނޫނުހަދާ މަޖިލިސް ނުވަތަ ސަރުކާރުގެ އިދާރާއެއް ނުވަތަ ބައިނަލްއަޤްވާމީ
ޖަމްޢިއްޔާއެއް ނުވަތަ ބައިނަލްއަޤްވާމީ ޖަލްސާއެއްގައި އެއިން ފަރާތެއްގެ ހުއްދައާއެކު
ޢާންމު މަޢުލޫމާތުގެ ގޮތުގައި ނެރެފައިވާ ނޯޓިސްއެއް ނުވަތަ އެފަދަ އެހެން ލިޔުމެއްގެ
ނަކަލު ނުވަތަ ލިޔުމަކުން ނަގާފައިވާ ބައެއް އުނިއިތުރަކާ ނުލާ ޝާއިޢުކޮށްފައިވާ
ލިޔުން.
(ށ) ކޯޓަކުން ނުވަތަ ކޯޓެއްގެ ފަނޑިޔާރަކު ނުވަތަ އޮފިޝަލަކު ޢާންމުކޮށް ނެ ރެފައިވާ
ލިޔުމެއްގެ ނަކަލު ނުވަތަ ލިޔުމަކުން ނަގާފައިވާ ބައެއް އުނިއިތުރަކާ ނުލާ
ޝާއިޢުކޮށްފައިވާ ލިޔުން.
(ނ) ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަރާތްތަކުން ހިންގާ އެއްވެސް ޢާންމު ޖަލްސާއެއް،
ބައްދަލުވުމެއް ނުވަތަ މަޖިލީހެއް ހިނގާފައިވާ ގޮތާމެދު ވަކި ފަރާތަކަށް ނުޖެހި،
ކަންހިނގާފައިވާ ގޮތް ބަޔާންކޮށްދިނުމަށް ހަދާފައިވާ ރިޕޯޓެއް؛
47

1. މާލޭ މުނިސިޕަލްޓީއާއި އަތޮޅު އޮފީސްތަކާއި ރަށު އޮފީސްތައް،
އަދި އެއިދާރާތަކާ ގުޅޭ ކޮމިޓީތައް.
2. ފަނޑިޔާރަކު، ފަނޑިޔާރުކަމުގެ ހައިސިއްޔަތު ނޫން
ހައްސި އްޔަތަކުން ކުރާ ކަންތައް.
3. ޤާނޫނަކުން ނުވަތަ ރައީސު ލްޖުމްހޫރިއްޔާ ނުވަތަ ވަޒީރަކު ކަމެއް
ތަޙުޤީޤުކުރަން އައްޔަންކުރާ ފަރާތްތައް.
4. ޤާނޫނަކުން ނުވަތަ ގަވާއިދަކުން އުފެދިފައިވާ، އެފަދަ ޤާނޫނާއި
ގަވާއިދުގެ ދަށުން މަސައްކަތްކުރާ ބޯޑު، ކޮމިޓީ ނުވަތަ އެފަދަ
އެހެން މަޖިލީސްތައް.
(ރ) ދިވެހިރާއްޖޭގައި ބޭއްވޭ އެއްވެސް ޢާންމު ޖަލްސާއެއް، ބައްދަލުވުމެއް ނުވަތަ
މަޖިލީހެއް ހިނގާފައިވާ ގޮތާމެދު ވަކި ފަރާތަކަށް ނުޖެހި، ކަންހިނގާފައިވާ ގޮތް
ބަޔާންކޮށްދިނުމަށް ހަދާފައިވާ ރިޕޯޓު.
މިޙާލަތުގައި ޢާންމު ޖަލްސާއެއް، ބައްދަލުވުމެއް ނުވަތަ މަޖިލީހެއް ކަމުގައިބަލާނީ
ޤާނޫނާއި ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ހެޔޮ ނިޔަތުގައި ބާއްވާ ޢާންމުންނާ ގުޅުންހުރި
ކަންތައްތަކާމެދު މަޝްވަރާކޮށް ވާހަކަ ދައްކަން ބާއްވާ ބައްދަލުވުންތަކަށެވެ.
(ބ) 1. ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހިންގާ އެއްވެސް ޕަބްލިކް ކުންފުންޏެއްގެ ޢާންމު ޖަލްސާ
(ޖެނެރަލް މީޓިންގ) ހިނގާފައިވާ ގޮތާމެދު ވަކި ފަރާތަކަށް ނުޖެހި، ކަންހިނގާފައިވާ
ގޮތް ބަޔާންކޮށްދިނުމަ ށް ހަދާފައިވާ ރިޕޯޓު.
48

2. ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަރާތްތަކުން ކުރެ ފަރާތެއްގެ ހުއްދައާއެކު
ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހިންގާ އެއްވެސް ޕަބްލިކް ކުންފުންޏަކުން ޢާންމުކޮށް ނެރެފައިވާ
ލިޔުމެއްގެ ނަކަލު ނުވަތަ ލިޔުމަކުން ނަގާފައިވާ ބައެއް އުނިއިތުރަކާ ނުލާ
ޝާއިޢުކޮށްފައިވާ ލިޔުން.
ހ. ބޯޑް އޮފް ޑިރެކްޓަރުންގެ ފަރާތުން ނެރެފައިވާ ނުވަތަ އެފަރާތުގެ
ހުއްދައާއެކު ނެރެފައިވާ ލިޔުމެއް.
ށ. ކުންފުނީގެ އޮޑިޓަރުން ނެރެފައިވާ ލިޔުމެއް.
ނ. ކުންފުނީގެ މެމްބަރަކު، އޭނާއަށް ޢަމަލުކުރަން ލިބިފައިވާ ޤާނޫނީ
ބާރެއްގެ ދަށުން ނެރެފައިވާ ލިޔުމެއް.
3. ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހިންގާ އެއްވެސް ޕަބްލިކް ކުންފުންޏަކުން ނެރެފައިވާ،
އެކުންފުނީގެ ޑިރެކްޓަރުން އައްޔަންކޮށް، ވަކިކޮށް، ރިޓަޔަރކޮށް އަދި ވަކިވުމަށް
ހުށަހެޅުމާ ގުޅޭ ލިޔުމެއްގެ ނަކަލު ނުވަތަ ލިޔުމަކުން ނަގާފައިވާ ބައެއް އުނިއިތުރަކާ
ނުލާ ޝާއިޢުކޮށްފައިވާ ލިޔުން.
4. ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހިންގާ، އެއްވެސް ކަހަލަ ހުނަރެއް ނުވަތަ ޢިލްމެއް ނުވަތަ
އުނގެނުމެއް ކުރިއަރުވާ ޖަމްޢިއްޔާއަކުން ނިންމާ ނި ންމުމެއް ނުވަތަ ހޯދާ ހޯދުމެއްގެ
މައްޗަށް ބިނާކޮށް، ވަ ކި ފަރާތަކަށް ނުޖެހި، ކަންހިނގާފައިވާ ގޮތް
ބަޔާންކޮށްދިނުމަށް ހަދާފައިވާ ރިޕޯޓުތައް.

49